

НОЧ ПАЭТАЎ 2024

Вершы

1. Яніна Міхайлаўна Германовіч (1909–1959)

Надзеі

Надзеі, мілыя надзеі!
Надзеі, сэрца летуценні...
Я вас у сэрцы вечна грэю;
Не дружны з вамі чорны цені.

Як гора ці ўцеха нахлынуць
Магутнай хваляй у грудзі юнацкія —
Слёзы змываюць горкую муць
І родзяць песні ваяцкія.

Песні бадзёрыя вецер
Падхопіць на ўлонне свавольна,
Праспявае шумна веццем
Ці траўкай у стэпах прывольных...

А песні шчырыя з сэрца
Адчуюць напэўна і людзі;
Заўтораць з ветрам ад сэрца —
І песня вечна жыць будзе!..

Ах, песні! Песні-надзеі...
І колькі ў тонах чуць веры!
Якой не ўкрадуць зладзеі —
Буры, нягоды не разувераць!

Надзеі, вечныя надзеі!..
Надзеі, сэрца парыванні...
Я вамі сэрца вечна грэю —
Іду ў прасторы, што прывабны.

[1929]

2. Ганна Брэская (1901 — пасля 1936)

Сава

Крычы, крычы, сава...
У ночку чорнай восені
Ты енкам жудасці
Наводзіш страх.
Не маеш ты ў жыцці
Прытульнасці —
Ты мне сястра.

Ізноў сканае дзень,
Заціхне ўсё наўкол...
Ахрыпшым голасам
Ты абуджаеш страх.
У чорнай цемені
Ты бачыш шмат агнёў —
Ты мне сястра.

1925, Полацк

* * *

Зялёны свет
дарыла сонца бору.
Зялёны свет...
А лісцям гоман слоў.
Сказала я —
што ў сэрцы накіп гора,
што рвецца дум разблытаных вязьмо.
Сказала так...
а песня звонам сталі,
пяшчотных струн кранула перабор.
І дзесьці сум згубіўся і растаяў,
як тае лёд пад променем вясной.

1927, Полацк

Настурцыі, I

У лахмоццях лістоў вецер туліцца,
Плача вуліца гулам калёс.
А на вогнішчы сочных настурцый
Паразлёгся брадзяга мароз.

І не шкода. Няхай упіваецца
Недацвёўшай апошняй красой.
Лепш загінуць пунсоваю раніцай,
Чым па кроплі губляць жыццё.

Я не знаю, чаго плача вуліца,
Што так вецер мінорам звініць.

...Было лета. Цвілі настурцыі,
Ды завялі ў імглістую стынь.

І мароз галаву сівалосую
На гарачых пялёстках пагрэў.

Калі жыць і не бачыць прыгожага,
Лепш прыгожа й раптоўна згарэць.

[1927]

3. Валянціна Казлоўская (1907–1938)

Дай руку, брат

Прысвячаецца Д. Юркевічу

Дай руку, брат! — Смялее будзе
Ў панстве цемры і сярмяг
Каваць Айчыне сваёй долю,
Пакуль агонь не згас ў грудзях!
Штандар наш, бел-чырвона-белы,
— Глядзі! — узвіўся ў лазур!
Дай руку, брат! Смялее будзе
Нам бараніць яго ад бур!
Глядзі: смяецца чужаземец
З святыні прадзедаў тваіх!

Дай руку, брат! Смялее будзе
Айчыну вырваць з кіпцяў іх!

24 лістапада 1925 г., Дзвінск

Над соннай зямлёю з нябеснай высі,
Скрозь маркотныя хмаркі начныя,
Зорка сумна на гора-няпраўду глядзіць,
Што заліла абшары зямныя.

Цёмна, сумна і страшна наўкол.
Месяц гдзесьці за хмаркі схаваўся.
Ясных зорак няма карагод
Згінуў у небе, бы цемры спужаўся.

Над труною

Памяці Іры Мілоўскай

Спі, мая родная, спі, як ў калысцы,
Ў гэтай сасновой труне...
Спі, і не слухай ты песні жалобныя,
Што люд сабраўшысь пяе!

*

Спі, адпачынь ад жыцця безпрасветнага,
Болей не трэба стагнаць,
Слёзы дзявочыя, слёзы гарачыя
Ліць, і ад свету хаваць.

*

Доля сірочая, доля цярновая
Мусіць за-цяжка была!
Кветачку хілую бура жыццёвая
Змяла, стаптала, ўнясла.

*

Ціха ляжыш ты цяпер безадказная
З думкай святой на чале...
Спі, мая родная, спі, як ў калысцы,
Ў гэтай сасновай труне.

25 кастрычніка 1926 г., Рыга

4. Наталья Вішнеўская (1907-1989)

Ты сказаў...

Ты сказаў мне — роўна ў дзесяць
Да цябе прыйду, —
Хай жа ветры апавесцяць
Лёгкую хаду.

Хай жа ветры нагадаюць
Твой далёкі крок...
Я з надзеяй і з адчаем
Выйду за парог.

Пагляджу на пуцявіну:
Шлях стары далёк.
Так трывожна б'юць гадзіны...
Паланее зрок...

Вее даль... палын і мята
Ды сівы туман...
Прашумі мне вецер, братка,
Любае імя!..

Выйду, гляну... ў хмарах месяц,
Навакол імгла...
Ты сказаў мне — роўна ў дзесяць,
А чаму ж няма?..

Лістапад 1927 г.

5. Яўгенія Пфляўмбаўм (1908–1996)

Я маладая...

Я маладая... жыццё наперад!..
Мне пырсне радасць вясёлы свет,
Кудзеляй шчасця, нібы ў сне тым
Сатчэцца шлях мне — нязрыўны нерат.

Я маладая... мяне кахаюць...
Мне спеў квітнее на шчырых вуснах.
Ў вачох ня знойдзеш журбы спакуснай,
Я маладая... мяне кахаюць.

Я маладая... кахаю шчыра
Бліскучы погляд яго вачэй;
І плынню срэбнай мой смех цячэ,
І шчасцем светлым пачуцці шырыць.

[1926]

Песня радзіме

Люба мне ў чужой краіне
Беларусь мацней кахаць
і над рэчкай з белых лілій
ёй вяночкі завіваць.
Беларусь — краіна казак,
казка светлая сама,
па табе ў нямым экстазе
рукі звыкла заламаць.
І ў даліне неабдымнай
шолах родны затаіць,
вялічава ціхім гімнам
вобраз ласкавы завіць.
Люба мне ў чужой краіне
Беларусь мацней кахаць
і над рэчкай з белых лілій
ёй вяночкі завіваць.

[1927], вёска Алі-Беева Башкірск. рэспублікі

Сон

Я з табою была ва Фларэнцыі
партрэтысткаю тонкіх абліччаў.
Там дзівак прада мною ўкленчыў
і сваёю назваў Беатрычэ.

І партрэт яго самы тонкі
ад цябе я доўга хавала,
покуль нашай радзімы сонца
буйнай сілаю не акрыяла.

І пакінуўшы хісткасць мансарды,
мы шчаслівыя йшлі абое.
Ты быў толькі радзімаю гарды,
ну а я, жанчына, табою.

[Канец 1920-х гг.]